

รูปแบบที่เหมาะสมในการป้องกันและปราบปราม การค้ามนุษย์

The Model of Human Trafficking Prevention and Suppression

อณิรา ธินนท์¹, สหทัยา วิเศษ², ลชนา ชมตระกุล³, สายอรุณ ปินะดวง⁴

Anira Thinon¹, Sahathaya Wises², Lachana Chomtrakool³,

Saiaroon Pinadoung⁴

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดเชียงราย¹,

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา², นักวิจัยอิสระ^{3, 4}

Chiang Rai Provincial Social Development and Human Security Office¹,

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phayao Campus²,

Independent Researcher^{3, 4}

Corresponding Author, E-mail: kungwises@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินการมาตรการการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ตามแนวชายแดน และพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ตามแนวชายแดน ในอำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสน อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย การวิจัยนี้เป็นแบบผสมวิธี โดยใช้แบบสอบถาม และแนวคำถามประกอบการสนทนากลุ่ม

ผลการวิจัยพบว่า สถานการณ์การค้ามนุษย์ในจังหวัดเชียงราย ได้แก่ การลักลอบนำคนเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย สถานประกอบการในภาคอุตสาหกรรม ธุรกิจบริการ/บันเทิงที่ใช้แรงงานต่างด้าว และการลักลอบหลบหนีเข้าเมือง โดยจังหวัดเชียงรายได้ดำเนินการมาตรการการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์อยู่ในระดับมาก คือ ด้านพัฒนากลไกเชิงนโยบายและการขับเคลื่อน ในการส่งเสริมกลไกการป้องกันและแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ ด้านดำเนินคดีคดีค้ามนุษย์ในประเด็นการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดอย่างจริงจังและชัดเจน ไม่มีการเลือกปฏิบัติ ด้านป้องกันในประเด็นลดปัจจัยเสี่ยง มีการสร้างความรู้แก่กลุ่มเป้าหมาย มีการสร้างเครือข่ายการเฝ้าระวัง และเพิ่มประสิทธิภาพการตรวจประชากรกลุ่มเสี่ยง และด้านคุ้มครองช่วยเหลือ

ผู้เสียหายในกระบวนการค้ามนุษย์ ในประเด็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการคัดแยกผู้เสียหาย รวดเร็วและเป็นธรรม ส่วนด้านพัฒนาความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย ในประเด็นการสร้างความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่าย การขยายความร่วมมือระดับภูมิภาคและนานาชาติ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยรูปแบบที่เหมาะสมในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ตามแนวชายแดน ควรมีการบริหารจัดการที่มีความสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจของครัวเรือน สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน บูรณาการความร่วมมือกับเครือข่าย การสื่อสาร การใช้มาตรการทางกฎหมายต้องดำเนินคดีกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์อย่างจริงจัง

คำสำคัญ: การค้ามนุษย์; ชายแดนไทย; เชียงราย

Abstract

The research aims to study the prevention and suppression strategies of human trafficking and to develop an appropriate model in order to prevent and suppress human trafficking in the border of Chiang Rai province. The research is conducted in the area of Mae Sai district, Chiang Saen district, and Chiang Khong district. This research is based on questionnaire and group discussion.

The results reveal that the current situation of human trafficking in Chiang Rai province is illegal immigrants, industrial establishments, illegal entertainment services, and illegal immigrant. The prevention strategies to get rid of human trafficking at high level are that 1) the development of policy machinery and the enhancement of human trafficking prevention; 2) serious and clear human trafficking proceeding; 3) the prevention in terms of decreasing risk factors by educating the target groups and creating the connection in monitoring as well as increasing the efficiency in examine the risk groups; 4) protection and help of the victims in human trafficking in terms of increasing efficiency of separate victims fast and justly; 5) the cooperative development in terms of cooperative creation in both of country and different countries are at the highest level. The appropriate model in order to prevent and suppress human trafficking of Chiang Rai province should have the

management model that is appropriate with the context of the area, the government and related organizations should place importance on creating coordination of different organizations in community, integrating cooperation, communication, being aware of media. Legal strategies should be changed according to the context of “being border”. In addition, the legal proceeding of the persons who related to human trafficking should increase penalty of offenders in order to examine the persons who are going to commit human trafficking.

Keywords: Human Trafficking; Thai Border; Chiang Rai

บทนำ

ปัญหาการค้ามนุษย์ถือเป็นภัยคุกคามด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่ (Non-traditional Security) และกำลังเป็นประเด็นที่หลายประเทศทั่วโลกให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นการกระทำที่ลดทอนศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นมนุษย์ อีกทั้งยังเป็นต้นเหตุนำไปสู่ปัญหาอื่น ๆ ตามมา เช่น ปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด การลักลอบเข้าเมือง การค้าประเวณี (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2558: 9) การค้ามนุษย์เป็นปัญหาระดับโลกที่มีความซับซ้อนและต้องอาศัยความร่วมมือ การดำเนินงานร่วมกัน รวมทั้งความพยายามอย่างต่อเนื่องของรัฐบาลทุกประเทศ ในอันที่จะบรรลุลความก้าวหน้าที่ชัดเจนและสัมฤทธิ์ผลที่ประเมินได้ จากรายงานประจำปี 2558 เรื่องสถานการณ์การค้ามนุษย์

TIP Report (Trafficking in Persons Report) ของกระทรวงการต่างประเทศ สหรัฐอเมริกาได้จัดอันดับให้ประเทศไทยอยู่ในบัญชีกลุ่มที่ 3 (Tier 3) ติดต่อกันเป็นปีที่ 2 คือ ระดับต่ำสุด เนื่องจากสหรัฐอเมริกา เห็นว่าประเทศไทยยังดำเนินการไม่สอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำตามกฎหมายคุ้มครองเหยื่อการค้ามนุษย์ (Trafficking Victims Protection Act; TVPA) โดยการบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการค้ามนุษย์ ยังมีไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับขนาดของปัญหา

จากสถิติการดำเนินคดีในปี พ.ศ. 2557 พบว่า ประเทศไทยยังคงมีสถานะประเทศต้นทาง ปลายทาง และทางผ่านของการค้ามนุษย์โดยมีผู้เสียหายในคดีการค้ามนุษย์รวม 595 คน เป็นคนไทย 274 คน ลาว 108 คน พม่า 83 คน กัมพูชา 29 คน สัญชาติอื่น 101 คน โดยผู้เสียหายที่ถูก

แสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี ส่วนใหญ่เป็นคนไทย ผู้เสียหายที่ถูกแสวงหาประโยชน์จากการบังคับใช้แรงงานส่วนใหญ่เป็นคนพม่า (สรายุทธยุทธ, 2558: 120)

ประเทศไทยหยิบยกปัญหาการค้ามนุษย์เป็นวาระแห่งชาติที่ต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วนและจริงจังตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 โดยมีพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 (The Anti-trafficking in Persons Act 2008) และกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (พ.ศ. 2554-2559) ที่ให้ความสำคัญ 5 ด้าน คือ การป้องกันการดำเนินคดี การคุ้มครองช่วยเหลือ การพัฒนากลไกเชิงนโยบายและการขับเคลื่อน การพัฒนาและการบริหารข้อมูล

กลไกการดำเนินงานเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในประเทศไทย ประกอบด้วย คณะกรรมการระดับชาติ 2 คณะ ได้แก่ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ปคม.) ซึ่งนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และ คณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ปกค.) ซึ่งรองนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และ

คณะอนุกรรมการต่าง ๆ เพื่อผลักดันนโยบายระดับชาติ นอกจากนี้ พ.ร.บ. ดังกล่าว ยังได้กำหนดให้จัดตั้งกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยมีการใช้เงินทุนเพื่อช่วยเหลือผู้เสียหายจากการกระทำ ความผิดฐานค้ามนุษย์ และการดำเนินโครงการเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ซึ่งหน่วยงานทั้งภาครัฐและองค์กรเอกชนสามารถเสนอโครงการเพื่อขอใช้งบประมาณกองทุนฯ โดยเลขาธิการของกลไกระดับชาติ รวมทั้งการบริหารกองทุนฯ อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ใน ระดับ จังหวัด มี คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ระดับจังหวัดซึ่งประกอบด้วยกรรมการจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน และในระดับหน่วยงาน หลายหน่วยงานได้จัดตั้งหน่วยงานย่อยที่มีภารกิจเฉพาะ โดยเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปราบปราม เช่น กองบังคับการปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ ภายใต้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ศูนย์ต่อต้านการค้ามนุษย์ระหว่างประเทศ ภายใต้สำนักงานอัยการสูงสุด เป็นต้น ทั้งนี้ รัฐบาลเน้น

การมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม ในกลไกทั้งในระดับชาติ โดยมี ผู้ทรงคุณวุฒิจากภาคประชาสังคมเป็น กรรมการในคณะกรรมการระดับชาติ และระดับจังหวัด โดยมีองค์กรพัฒนา เอกชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ และมีส่วนร่วมในกระบวนการคัดแยกเหยื่อ ด้วย

จังหวัดเชียงรายเป็นจังหวัดที่อยู่ในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย มีพื้นที่ชายแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ ประเทศพม่าและประเทศลาว สภาพภูมิประเทศที่เป็น แม่น้ำและภูเขาทำให้การเข้าออกมีการ ปะปนกันไปยากต่อการควบคุมหรือ จัดบริการต่าง ๆ จึงทำให้พบปัญหา การค้ามนุษย์ทั้ง 3 สถานะ คือ ต้นทาง ทางผ่าน และปลายทางของการค้า มนุษย์ (การเป็นพื้นที่ที่มีการส่งเด็ก และหญิงไปค้าต่างประเทศ ทางผ่าน หมายถึง การเป็นพื้นที่ที่ใช้เป็นเส้นทาง ผ่านของการนำเด็กและ หญิงไปค้าใน พื้นที่อื่น และปลายทาง หมายถึง การ เป็นพื้นที่ที่มีการนำเด็กและหญิงเข้ามา ค้า หรือแสวงหาประโยชน์หรือมีการ ล่วงละเมิดสิทธิ) ในอดีตถึงปัจจุบันวิถี ชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนทั้งสอง ประเทศได้ไปหาหาสู่กัน และ ความสัมพันธ์กันแบบเครือญาติ แต่ใน ยุคโลกาภิวัตน์และการเปิดประชาคม อาเซียนได้ผู้คนมีการเคลื่อนย้ายเพื่อ

เข้ามาประกอบอาชีพในประเทศไทย เพื่อแสวงหารายได้ที่ดีกว่าและมีอาชีพ ที่หลากหลาย โดยการเข้ามามีทั้งแบบ ถูกกฎหมาย และผิดกฎหมายใน รูปแบบของการค้ามนุษย์ตามแนว ชายแดน ซึ่งปัญหาการค้ามนุษย์ จะมี พัฒนาการขึ้นอยู่เรื่อย ๆ ที่ผ่านมา อาจจะเป็นในเรื่องของการบังคับแต่ ปัจจุบันมีหลายรูปแบบ เช่น การค้า ประเวณีเด็ก การบังคับขอราน การ ลักลอบเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าว เป็นต้น

ในการดำเนินงานจังหวัด เชียงรายได้มีการจัดตั้งศูนย์ต่อต้าน ชายแดนการป้องกันและปราบปราม การค้ามนุษย์ 3 แผ่นดิน และลงนาม ความร่วมมือในการปิดกั้น และ ปราบปรามการค้ามนุษย์ 3 แผ่นดิน เมื่อเดือนธันวาคม 2560 ที่โรงแรม ฟอรัญริเวอร์วิว อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย โดยมีผู้แทนจาก จังหวัดท่าขี้เหล็ก ประเทศพม่า แขวง บ่อแก้ว ประเทศลาว และจังหวัด เชียงราย (ข่าวช่อง 8, ออนไลน์)

ทั้งนี้ ในการดำเนินงานของ คณะอนุกรรมการป้องกันและ ปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด เชียงราย โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็น ประธาน ได้มีการดำเนินงานโดยใช้ หลักยุทธศาสตร์ 5 P ประกอบด้วย 1) นโยบาย มีการจัดตั้ง ศปคม. กับ ศสศ.

จังหวัด และประชุมอนุกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี 2558 รวมถึงจัดตั้งคณะทำงานจัดระเบียบขอทานจังหวัด 2) การป้องกัน คือ ออกตรวจสถานบันเทิง อบรมเผยแพร่ความรู้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ จัดระเบียบขอทาน อบรมวิทยากรเพื่อป้องกันภัยการค้ามนุษย์ ตรวจสถานประกอบการ จัดอบรมผู้ประกอบการและผู้ใช้งาน และฝึกอบรมอาชีพระยะสั้น 3) การดำเนินคดี คือ ประสานชุดสืบสวนตำรวจ ปคม. เอกชน ในการช่วยเหลือ ร่วมคัดแยกผู้เสียหายกรณีจับกุมแรงงานต่างด้าวและดำเนินคดีกับผู้ต้องหาการค้ามนุษย์ 4) การคุ้มครองช่วยเหลือ คือ รับผู้เสียหายเข้ารับการคุ้มครอง ได้แก่ บ้านพักเด็ก สถานคุ้มครอง และองค์กรเอกชน ให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายเบื้องต้น ขอรับความช่วยเหลือจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ประสานหน่วยงานภาคีเพื่อหามาตรการช่วยเหลือ และส่งกลับผู้เสียหาย และ 5) การสร้างความร่วมมือ คือ จัดทำแผนปฏิบัติการร่วมประจำปี 2559 บูรณาการงบประมาณในการจัดกิจกรรม การประชุมความร่วมมือชายแดนเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ และการส่งเสริมความรู้แก่ เครือข่ายทาง

สังคม (คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส, 2559: 15-16)

ปัจจุบันรูปแบบของการค้ามนุษย์ได้พัฒนาไปจากเดิมและมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น โดยมีสาเหตุจากกระแสโลกาภิวัตน์ที่ทำให้เกิดภาวะโลกไร้พรมแดน เกิดความเจริญก้าวหน้า ในเส้นทางคมนาคมและเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร อีกทั้งเส้นทางการค้ามนุษย์เป็นเส้นทางที่ทับซ้อนกับเส้นทางการลักลอบเข้า-ออกเมืองและทำงานเป็นเครือข่าย มีการรับ-ส่งหญิงและเด็กเป็นทอด ๆ ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่เป็นหญิงและเด็กต่างชาติ ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่ชายแดนหรือจังหวัดใกล้เคียง โดยถูกชักจูงจากนายหน้า จัดหางานหรือคนรู้จักใกล้ชิด ส่งต่อให้ผู้รับจ้างนำพาข้ามแดน และส่งต่อให้นายหน้าเพื่อส่งผู้เสียหายไปยังที่ต่าง ๆ ต่อไป

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังที่กล่าวมาข้างต้น สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดเชียงราย ในฐานะที่เป็นหน่วยงานภาครัฐที่ตั้งอยู่ในจังหวัดชายแดน มีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติตามนโยบายในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในระดับพื้นที่ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการ

ดำเนินมาตรการการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ตามแนวชายแดน จังหวัดเชียงราย และพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ตามแนวชายแดน จังหวัดเชียงราย เพื่อที่จะนำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ตามแนวชายแดน จังหวัดเชียงรายทั้งในเชิงนโยบาย และระดับพื้นที่ที่มีบริบทใกล้เคียงกันต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินมาตรการการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ตามแนวชายแดน จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ตามแนวชายแดน จังหวัดเชียงราย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบที่เหมาะสมในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ตามแนวชายแดน จังหวัดเชียงราย เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mix Method) ใช้ข้อมูลเชิงปริมาณในการพรรณนา และนำข้อมูลเชิงคุณภาพ มาประกอบการอธิบาย ประชากรและกลุ่มตัวอย่างใน

การวิจัย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มประกอบด้วย

1. กลุ่มตัวอย่างข้อมูลเชิงปริมาณ ได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกของกลุ่มอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ผู้ประสานงานภาคประชาชน และกลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอละ 200 คน รวม 600 คน

2. กลุ่มตัวอย่างข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้ข้อมูลในด้านความคิดเห็นของแกนนำเยาวชน แกนนำสตรี แกนนำผู้สูงอายุ แกนนำผู้พิการ ผู้นำชุมชน อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ผู้ประกอบการที่พัก อำเภอละ 50 คน รวม 150 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถามรูปแบบที่เหมาะสมในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ตามแนวชายแดน จังหวัดเชียงราย ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ แนวคำถามประกอบการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติร้อยละ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. การดำเนินมาตรการการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ตามแนวชายแดน จังหวัดเชียงราย

1) ด้านพัฒนากลไกเชิงนโยบายและการขับเคลื่อน (Policy) ในประเด็นการส่งเสริมกลไกการป้องกันและแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ทุกระดับเพื่อให้มีการพัฒนากลไกเชิงนโยบาย การสร้างความร่วมมือในระดับพื้นที่ เพื่อพัฒนากลไกการทำงาน การส่งเสริมบทบาทศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ จังหวัด พัฒนาศักยภาพคณะกรรมการฯ การส่งเสริมการทำงานแบบเครือข่ายทั้งในและต่างประเทศ และการสร้างงานวิจัย บุรณาการและเชื่อมโยงฐานข้อมูลทั้งในและระหว่างประเทศ พัฒนากลไกและข้อมูลการเฝ้าระวัง และการแจ้งเตือนภัย อยู่ในระดับมาก

2) ด้านดำเนินคดีคดีค้ามนุษย์ (Prosecution) ใน ประเด็น การดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดอย่างจริงจังและชัดเจน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ การบูรณาการและแบ่งปันข้อมูลเพื่อพัฒนาระบบเครือข่ายด้านกฎหมาย ระบบคุ้มครองช่วยเหลือพยานและผู้เสียหายที่มีประสิทธิภาพ และการสร้างกลไกการแจ้งเหตุจากประชาชนและเครือข่ายอยู่ในระดับ

มาก ส่วนประเด็นมีเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการดำเนินคดี อยู่ในระดับปานกลาง

3) ด้านป้องกัน (Prevention) ในประเด็นลดปัจจัยเสี่ยง มีการสร้างความรู้แก่กลุ่มเป้าหมาย มีการสร้างเครือข่ายในการเฝ้าระวัง และการเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจประชากรกลุ่มเสี่ยง อยู่ในระดับมาก ส่วนประเด็นการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการมีส่วนร่วม และการจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสม อยู่ในระดับปานกลาง

4) ด้านคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายในกระบวนการค้ามนุษย์ (Protection) ใน ประเด็น การเพิ่มประสิทธิภาพในการคัดแยกผู้เสียหายรวดเร็วและเป็นธรรม การปรับปรุงมาตรฐานของสถานคุ้มครองเพื่อความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงานและผู้ได้รับความคุ้มครอง การส่งเสริมให้ชุมชนดูแลผู้เสียหายหลังส่งกลับเข้าสู่ชุมชน การพัฒนาระบบบริการล่าม เพื่อสร้างความปลอดภัยเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน การพัฒนาระบบบริการล่าม เพื่อสร้างความปลอดภัยเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และการส่งเสริมให้ผู้เสียหายให้ความร่วมมือทางคดีผ่านกระบวนการคุ้มครองที่มีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก

5) ด้านพัฒนาความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย (Partnership) ใน

ประเด็นการสร้างความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่ายทั้งภายในและต่างประเทศ การขยายความร่วมมือระดับภูมิภาคและนานาชาติ และการประชาสัมพันธ์และขยายผลการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ การขยายความร่วมมือระดับภูมิภาคและนานาชาติ อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนประเด็นการปรับแก้ไขกฎระเบียบที่เป็นปัญหา/อุปสรรคในการทำงาน เพื่อให้ทันสมัยกับสถานการณ์ปัจจุบัน อยู่ในระดับมาก

2. รูปแบบที่เหมาะสมในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ตามแนวชายแดน จังหวัดเชียงราย

1) การบริหารจัดการระดับต้นน้ำ เป็นการจัดการต้นทางใน 3 ระดับ ได้แก่ ระดับครอบครัว ชุมชน และเครือข่าย

(1) ระดับครอบครัว ควรมีมาตรการในการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจของครัวเรือนในพื้นที่ชายแดน เพื่อให้คนในครอบครัวได้อยู่อาศัยด้วยกันอย่างใกล้ชิด และมีความอบอุ่น ไม่ต้องอพยพโยกย้ายไปทำงานในเมือง อันที่จะส่งผลเสี่ยงต่อการเข้าไปสู่ขบวนการค้ามนุษย์ ดังนั้นหน่วยงานภาคส่วนต่าง ๆ จะต้องมีการทำงานในเชิงการบูรณาการทุกกระทรวง ในด้านการรักษาสถานความมั่นคงในอาชีพและ

รายได้ของครัวเรือน โดยการวิเคราะห์สภาพปัญหาาร่วมกันเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาดังระบบ โดยไม่แยกส่วน

(2) ระดับชุมชน ควรมีมาตรการการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ เป็นอีกประเด็นที่มีความสำคัญ เพราะคนในชุมชนจะช่วยเหลือสอดส่องเป็นหูเป็นตาเมื่อพบเห็นเหตุการณ์ที่ผิดปกติเกิดขึ้นกับลูกหลานของตนเอง และแจ้งให้กับผู้นำหรือหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องทราบและเข้ามาจัดการกับปัญหารวมทั้งการเข้ามาทำงานในลักษณะของอาสาสมัครหรือจิตอาสาในการช่วยเหลือผู้นำหรือหน่วยงานภาครัฐในการป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรให้การสนับสนุนหรือส่งเสริมให้เกิดอาสาสมัครภาคประชาชนที่จะเข้ามาช่วยเหลือ โดยการอบรมให้ความรู้ การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การไปศึกษาดูงานในด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ รวมทั้งการจัดตั้งคณะทำงานร่วมในระดับตำบล อำเภอ เพื่อให้เป็นกลไกของท้องถิ่นในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

(3) ระดับเครือข่าย ด้านการสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย

จะต้องมีการบูรณาการการดำเนินงาน และสร้างให้เกิดเครือข่ายภาครัฐ ที่มีส่วนร่วมกับภาคส่วนอื่น ๆ ที่อยู่ในชุมชน ทั้งภาคประชาสังคม ได้แก่ องค์กรพัฒนาเอกชนที่ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งภาคประชาชนที่เป็นกลุ่ม องค์กรต่าง ๆ ที่อยู่ในชุมชนที่เข้ามาเป็นอาสาสมัคร หรือจิตอาสาในการช่วยเหลือการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในระดับชุมชน โดยมีการดำเนินงานในลักษณะทีมงานสหวิชาชีพ โดยมีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในระดับตำบล ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด ที่มีหน่วยงานระดับนโยบายและคณะกรรมการจังหวัดให้การสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานในแต่ละระดับ

2) การบริหารจัดการระดับกลางน้ำ เป็นการจัดการกลางทางของสถาบันที่อยู่ชุมชน ประกอบด้วยสถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา และสื่อมวลชนที่จะช่วยครอบครัวยุติการดูแลลูกหลาน การขัดเกลา บ่มเพาะให้เป็นคนดีมีศีลธรรม การมีทักษะชีวิต และมีความรู้เท่าทันสื่อ ประกอบด้วย

(1) การพัฒนาหลักสูตรทักษะชีวิตในโรงเรียน การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน นอกจากจะมีหลักสูตรการสอนด้านวิชาการ ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ หรือทักษะในด้านวิชาชีพ ในโรงเรียนควรจะต้องมีหลักสูตรทักษะชีวิตควบคู่ไปด้วย เพื่อให้เด็กเยาวชนได้เรียนรู้การใช้ชีวิตการอยู่ร่วมกันในสังคม การใช้ชีวิตอย่างพอเพียง การรู้เท่าทันสื่อ โดยเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์ที่เด็กเยาวชนสามารถเข้าถึงได้ง่ายมากขึ้นในสังคมปัจจุบัน การใช้ประโยชน์จากสื่อออนไลน์ในทางที่ถูกที่ควร การสอนทักษะชีวิตในโรงเรียนสามารถที่จะแทรกในรายวิชาเรียนหลักได้ หรือจัดทำหลักสูตรขึ้นมาอีกส่วนหนึ่ง เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนเสริมจากวิชาหลัก โดยอาจจะเป็นรูปแบบของการทำโครงงาน การฝึกอบรม การจัดค่ายครอบครัว การศึกษาดูงานนอกสถานที่ การจัดการเรียนการสอนโดยให้เด็กเยาวชนได้แสดงออก ได้แสดงความสามารถและทักษะของตนเอง จะเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนด้วยกัน และระหว่างผู้สอนอีกด้วย

(2) การขัดเกลาโดยสถาบันศาสนา ถือเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ในการบ่มเพาะ ขัดเกลาจิตใจของมนุษย์ โดยยึดหลักการดำเนินชีวิต

ตามหลักพระพุทธศาสนา เพื่อให้สามารถประยุกต์หลักพระพุทธศาสนา มาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ ดังนั้นพ่อแม่ผู้ปกครองของเด็กเยาวชน นอกจากจะอบรมสั่งสอนบุตรหลาน แล้ว จะต้องนำบุตรหลานของตนเองได้เรียนรู้ในเรื่องหลักธรรมและคำสอนทางพระพุทธศาสนา ในเรื่องต่าง ๆ จากสถาบันศาสนา เพื่อให้เด็กเยาวชนได้ซึมซับหลักธรรมคำสอนเหล่านี้ ให้มีจิตใจอ่อนโยน รู้จักบาปบุญคุณโทษ จะเป็นเกราะป้องกันชีวิตเด็กเยาวชนเหล่านี้ให้รู้จักผิดชอบชั่วดี

(3) การสื่อสารและการรู้เท่าทันสื่อ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการประชาสัมพันธ์ การให้ข้อมูลข่าวสาร การป้องกันการค้ามนุษย์ให้กับประชาชนได้รับรู้ เพื่อช่วยกันเป็นหูเป็นตา โดยวิธีการอบรมแกนนำ การลงพื้นที่แต่ละชุมชนให้ความรู้แก่ประชาชน รวมทั้งการประสานงานกับหน่วยงานด้านการสื่อสารมวลชน เพื่อสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งโทรทัศน์ วิทยุ ไปสเตอร์ แผ่นพับ สื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ นอกจากนี้ จะต้องมีการอบรมให้ความรู้แก่เด็กเยาวชน ผู้สูงอายุได้รู้เท่าทันสื่อ ไม่ถูกหลอกลวงจากพวกมิจฉาชีพที่เข้ามา โดยใช้สื่อในรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์ที่ทุกคนเข้าถึงได้ง่าย

3) การบริหารจัดการระดับปลายน้ำ เป็นการจัดการในระดับปลายทาง ในระดับนโยบายของภาครัฐดังต่อไปนี้

(1) มาตรการด้านกฎหมาย จะต้องมีความสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ที่มีความเป็นชายแดน หน่วยงานระดับกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ชายแดน เป็นพื้นที่ที่มีการเคลื่อนย้ายของผู้คนได้อย่างสะดวก โดยเฉพาะเพื่อเข้ามาประกอบอาชีพในรูปแบบต่าง ๆ ดังนั้นแรงจูงใจด้านเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพ และรายได้ที่ดีเป็นเรื่องหลักที่ทำให้มีการเข้ามาทำงานในประเทศไทย ที่มีค่าจ้างมากกว่าประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งผู้ประกอบการในประเทศไทย โดยเฉพาะผู้ประกอบการรายย่อยต้องการแรงงานต่างชาติเช่นกัน เพราะค่าจ้างแรงงานไทยสูง และชอบเกี่ยงงาน อีกทั้งแรงงานไทยค่อนข้างหายาก

รูปแบบในการจ้างงาน แรงงานต่างด้าว อาจจะต้องมีการทดลองงานก่อนที่จะทำการขึ้นทะเบียน เพื่อทดสอบว่าแรงงานมีความชอบ มีความสนใจ หรือมีทักษะในการทำงานประเภทใดบ้าง และเพื่อที่จะให้มีการจ้างแรงงานที่มีความเหมาะสมกับประเภทของงาน และเป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับแรงงานให้ทำงานกับนายจ้างอย่างมีความมั่นคง

ซึ่งควรจะมีการปรับปรุงหรือเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ให้มีความเฉพาะเจาะจงและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ที่มีความเป็นชายแดน

(2) มาตรการในการดำเนินคดี ควรมีการปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างจริงจัง เพราะการค้ามนุษย์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน จะมีความเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ และเป็นผู้มีอำนาจรัฐสามารถใช้ตำแหน่งของตนเองในการลักลอบค้ามนุษย์ที่ผิดกฎหมาย

อภิปรายผล

อำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสน และอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ตั้งอยู่ทางตอนเหนือสุดของประเทศไทย เป็นพื้นที่ที่มีชายแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ ประเทศพม่า และ ประเทศลาว ประชาชนของทั้งสองประเทศมีความสัมพันธ์กับคนไทย เป็นเครือญาติกันมาตั้งแต่ยาวนาน ชาวบ้านพึ่งพาอาศัย และไปมาหาสู่กันตามพรมแดนธรรมชาติ

การมีพื้นที่ติดกับชายแดนประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้มีการเข้าออกเพื่อมาเป็นแรงงานด้านต่าง ๆ ในสถานประกอบการในประเทศไทยที่มีค่าจ้างแรงงานในราคาสูง เป็นแรงจูงใจให้เข้ามาในประเทศไทยทั้งถูกกฎหมายและ

ผิดกฎหมาย ส่งผลให้จังหวัดเชียงรายเป็นทั้งพื้นที่ต้นทาง กลางทาง และปลายทางของการค้ามนุษย์ สถานการณ์การค้ามนุษย์ในจังหวัดเชียงราย พบว่า อำเภอเชียงของ เป็นเมืองชายแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน คือ ประเทศลาว ชาวลาวเข้ามาเป็นแรงงานตามร้านอาหาร และรับจ้างทั่วไปในพื้นที่เชียงของ โดยผ่านด่านชายแดนเชียงของ ด้วยบริบทของเมืองเชียงของที่เป็นเมืองธุรกิจ ค่าขายสถานประกอบการ (ที่พัก) ร้านนวดแผนไทย จึงต้องการแรงงานอย่างถูกต้อง ขณะที่แรงงานลาวนิยมมารับจ้างแรงงานในเชียงของ เพราะค่าจ้างแรงงานสูงกว่าในลาว และผู้ประกอบการในเชียงของ นิยมใช้แรงงานจากลาว เพราะค่าแรงจะถูกกว่าจ้างคนไทย อย่างไรก็ตาม ในกลุ่มเด็ก เยาวชนส่วนหนึ่งยังคงเป็นกลุ่มที่ต้องเฝ้าระวัง เพราะมีการการรวมกลุ่มกันตามพื้นที่เสี่ยงริมน้ำโขง ตู้อิทธิพล ต้มสุรา ของมีเนมา สู้บุญหรือ ส่วนเด็กนักเรียนในสถานศึกษา ต้องอบรมให้ความรู้เรื่องการค้ามนุษย์และป้องกันการล่อลวงเป็นประจำ เพื่อให้รู้เท่าทันสถานการณ์ของสังคม ป้องกันการถูกล่อลวงเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ด้วยสอดคล้องกับการศึกษาการค้าประเวณีหญิงจากประเทศในแถบอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงในประเทศไทย ของกิตติศักดิ์

เจิมสิทธิประเสริฐ และคณะ (2558 หน้า 2-5) ผลการวิจัยพบว่า สาเหตุของการเข้ามาค้าบริการทางเพศในประเทศไทย โดยมากพบว่าสาเหตุหลักที่ผลักดันให้หญิงจากประเทศในแถบอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงเดินทางเข้ามาประเทศไทยเพื่อประกอบอาชีพค้าบริการทางเพศคือ ความยากจน และความต้องการแสวงหาคุณภาพชีวิต และเศรษฐกิจของครอบครัวให้ดีขึ้น ทั้งนี้พบหญิงชาวพม่าเข้ามาค้าบริการทางเพศในประเทศไทยมากที่สุด และพบมากในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย คือ เชียงราย ตาก และสุรินทร์

ในอำเภอแม่สาย ที่เคหะชุมชนแม่สาย 1 และ 2 ซึ่งเป็นชุมชนที่ผู้อาศัยส่วนใหญ่เป็นชาวต่างชาติ เชื้อสายไทขิ่น ไทลื้อ จากประเทศพม่าที่ตั้งถิ่นฐานในอำเภอแม่สายมาเป็นเวลาหลายปี แต่ไม่ได้รับสัญชาติไทย จึงไม่ได้สิทธิในความเป็นคนไทยอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย และรับจ้างอย่างใดก็ตามในการประกอบอาชีพของคนกลุ่มนี้ พบว่ามีปัญหาบางประการที่ถูกรู้คนไทยบางคนเอาเปรียบเมื่อทำงานร่วมกัน เช่น เมื่อนายจ้างคนไทยบางคนมองว่าแรงงานชาวต่างชาติเหล่านี้ไม่มีสิทธิตามกฎหมายไทย จึงฉวยโอกาสเอาเปรียบไม่จ่ายค่าแรงหรือโกงค่าตอบแทน ด้านแรงงาน

ต่างชาติจึงไม่กล้าที่จะติดตามค่าตอบแทนหรือค่าจ้างที่ถูกโกงไป เพราะคิดว่ากฎหมายไทยไม่เอื้อให้เรียกร้องได้ นอกจากนี้ ยังพบว่ามีปัญหาการถูกเลือกปฏิบัติจากท้องถิ่นบางกรณี เช่น การเข้าร่วมประชุมอบรมที่เป็นโครงการรัฐและมีงบประมาณสนับสนุน จะเลือกเฉพาะคนที่มีสัญชาติไทยเข้าโครงการเท่านั้น นอกจากชาวบ้านยังขาดข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ คนในชุมชนจึงมีความต้องการความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาค้ามนุษย์ เพื่อนำไปกระจายความรู้ และสร้างมาตรการ แนวทางการป้องกันตัวเอง ครอบครัว ชุมชน ให้ปลอดภัยจากการค้ามนุษย์

ส่วนอำเภอเชียงแสน พบว่าไม่มีแรงงานจากประเทศลาวข้ามเข้ามารับจ้างทำงานในพื้นที่ เนื่องจากเมืองต้นฝั้ง แขวงบ่อแก้ว มีการลงทุนเปิดบ่อนคาสิโนขนาดใหญ่จากนายทุนประเทศจีน จะมีนักพนันจากประเทศไทยนิยมเข้าไปเสี่ยงโชคทุกวัน ทำให้เศรษฐกิจในเมืองต้นฝั้งและเมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้วมีความคึกคักส่งผลให้แรงงานลาวมีงานทำ จึงไม่นิยมมารับจ้างทำงานในอำเภอเชียงแสน ขณะที่แรงงานไทยต้องการเดินทางไป สปป.ลาวเพื่อทำงานรับจ้างในบ่อนคาสิโนหรืองานอื่น ๆ แต่ต้อง

ประสบปัญหาค่าธรรมเนียมการผ่านเข้า-ออก และไม่คุ้มค่ากับค่าแรงที่ได้รับ สถานการณ์ปัญหาค่านุชย์ที่อำเภอเชียงแสนจึงไม่มีความรุนแรงเหมือนอำเภอแม่สาย และอำเภอเชียงของ นอกจากนี้จากการที่คนไทย-ลาว ทั้งสองฝั่งเป็นญาติและพี่น้องกัน ต่างฝ่ายมีความสัมพันธ์กัน มีเครือข่ายคนทำงานที่เข้มแข็ง เช่น กลุ่มพัฒนาสตรี กลุ่มอาชีพ กลุ่มผู้สูงอายุ ที่มีกิจกรรมพบปะและแลกเปลี่ยนกันบ่อยครั้ง จึงทำให้ปัญหาการค่านุชย์ไม่มีความรุนแรง

รูปแบบที่เหมาะสมในการป้องกันและปราบปรามการค่านุชย์ตามแนวชายแดน จังหวัดเชียงราย ควรจะต้องมีรูปแบบในการบริหารจัดการที่มีความเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ที่มีความเป็นชายแดน ตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทางที่ไม่ได้เน้นการป้องกันและปราบปรามอย่างเดียว แต่ให้ความสำคัญกับความมั่นคงทางเศรษฐกิจของครัวเรือน การสร้างการมีส่วนร่วมของสถาบันต่าง ๆ ในชุมชน โดยเฉพาะสถาบันครอบครัว การบูรณาการความร่วมมือกับเครือข่ายในชุมชน และการสื่อสาร การรู้เท่าทันสื่อ รวมไปถึงมาตรการทางกฎหมาย ซึ่งจะต้องมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความเป็นชายแดน และการดำเนินคดีกับผู้ที่เกี่ยวข้อง

เกี่ยวข้องกับการค่านุชย์อย่างจริงจัง และมีความเด็ดขาดโดยการเพิ่มโทษให้แก่ผู้กระทำความผิด เพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่ผู้ที่คิดจะกระทำการค่านุชย์ต่อไป ในประเด็นนี้สอดคล้องกับการศึกษาของแสงจันทร์ มาน้อย (2557) ที่กล่าวว่าการแก้ไขปัญหาการค่านุชย์ สิ่งที่สำคัญที่สุดต้องเริ่มต้นจากการศึกษาข้อมูล ความรอบคอบของผู้เสียหาย ด้วยเหตุที่การค่านุชย์ เป็นปัญหาที่มีความเกี่ยวข้องกับหลาย ๆ หน่วยงาน จึงควรมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างจริงจังและควรมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดกลับมาทำซ้ำอีก โดยเฉพาะคนต่างด้าว ควรยกระดับการประชาสัมพันธ์ปัญหาการค่านุชย์ต่อสาธารณะ ทั้งในด้านปัญหาและแนวทางการป้องกัน เพื่อจะได้เกิดการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขเจ้าหน้าที่ ของรัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการค่านุชย์ควรมีความจริงจังและไม่ละเว้น ในการปราบปรามกับคนทุกกลุ่ม เนื่องจากในบางท้องถิ่นมีผู้มีอิทธิพลในพื้นที่กระทำความผิดในรูปแบบการค่านุชย์ แต่ไม่มีการจับกุมดำเนินคดีเนื่องจากเกรงกลัวอิทธิพล อีกทั้งต้องให้ความสำคัญและจริงจัง ในการร่วมมือกับต่างประเทศในการแก้ไข

ปัญหา ร่วมกันรณรงค์ส่งเสริมให้สถาบันครอบครัวมีความเข้มแข็งและอบอุ่นซึ่งจะเป็นเกราะป้องกันที่สำคัญในการที่จะไม่ทำให้คนในครอบครัวถูกชักจูงหรือ ถูกหลอกลวงไปสู่ชบวนการค้ายมนุษย์

สรุป

การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ตามแนวชายแดน จังหวัดเชียงราย ได้มีการดำเนินตามมาตรการ 5 P ประกอบด้วย 1) ด้านพัฒนากลไกเชิงนโยบายและการขับเคลื่อน ในประเด็นการส่งเสริมกลไกการป้องกันและแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ทุกระดับ เพื่อให้มีการพัฒนากลไกเชิงนโยบายการสร้างความร่วมมือในระดับพื้นที่เพื่อพัฒนากลไกการทำงาน การส่งเสริมบทบาทศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด พัฒนาศักยภาพคณะกรรมการฯ การส่งเสริมการทำงานแบบเครือข่ายทั้งในและต่างประเทศ 2) ด้านดำเนินคดีคดีค้ามนุษย์ ในประเด็นการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดอย่างจริงจังและชัดเจน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ การบูรณาการและแบ่งปันข้อมูลเพื่อพัฒนาระบบเครือข่ายด้านกฎหมาย ระบบคุ้มครองช่วยเหลือพยานและผู้เสียหายที่มีประสิทธิภาพ และการสร้างกลไกการแจ้งเหตุจากประชาชน

และเครือข่ายอยู่ใน 3) ด้านป้องกัน ในประเด็นลดปัจจัยเสี่ยง มีการสร้างความรู้แก่กลุ่มเป้าหมาย มีการสร้างเครือข่ายในการเฝ้าระวัง และการเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจประชากรกลุ่มเสี่ยง 4) ด้านคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายในกระบวนการค้ามนุษย์ ในประเด็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการคัดแยกผู้เสียหาย รวดเร็วและเป็นธรรม การปรับปรุงมาตรฐานของสถานคุ้มครองเพื่อความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงานและผู้ได้รับความคุ้มครอง การส่งเสริมให้ชุมชนดูแลผู้เสียหายหลังส่งกลับเข้าสู่ชุมชน การพัฒนาระบบบริการล่าม เพื่อสร้างความปลอดภัยเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน การพัฒนาระบบบริการล่าม เพื่อสร้างความปลอดภัยเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และการส่งเสริมให้ผู้เสียหายให้ความร่วมมือทางคดีผ่านกระบวนการคุ้มครองที่มีประสิทธิภาพ และ 5) ด้านพัฒนาความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย ในประเด็นการสร้างความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่ายทั้งภายในและต่างประเทศ การขยายความร่วมมือระดับภูมิภาคและนานาชาติ และการประชาสัมพันธ์และขยายผลการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ การขยายความร่วมมือระดับภูมิภาคและนานาชาติ

ทั้งนี้ รูปแบบที่เหมาะสมในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ตามแนวชายแดน จังหวัดเชียงราย มี 3 ระดับ ได้แก่ 1) การบริหารจัดการระดับต้นน้ำ เป็นการจัดการต้นทางใน 3 ระดับ ได้แก่ ระดับครอบครัว ชุมชน และเครือข่าย 2) การบริหารจัดการระดับกลางน้ำ เป็นการจัดการกลางทางของสถาบันที่อยู่ชุมชน ประกอบด้วยสถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา และสื่อมวลชนที่จะช่วยครอบครัวในการดูแลลูกหลาน การขัดเกลา บ่มเพาะให้เป็นคนดีมีศีลธรรม การมีทักษะชีวิต และมีความรู้เท่าทันสื่อ และ 3) การบริหารจัดการระดับปลายน้ำ เป็นการจัดการในระดับปลายทาง ในระดับนโยบายของภาครัฐ ได้แก่ มาตรการด้านกฎหมาย จะต้องมีความสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ที่มีความเป็นชายแดน และมาตรการในการดำเนินคดี ควรมีการปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างจริงจัง เพราะการค้ามนุษย์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน จะมีความเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ และเป็นผู้มีอำนาจรัฐ สามารถที่จะใช้ตำแหน่งของตนเองในการลักลอบค้ามนุษย์ที่ผิดกฎหมาย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ ดังนี้

1. ด้านการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย

1) ภาครัฐควรมีมาตรการในการตรวจตราเข้าออกที่เข้มงวดมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้นักต่างด้าว ลักลอบเข้ามาอย่างผิดกฎหมาย รวมถึงให้คำแนะนำเกี่ยวกับหญิงสาวต่างด้าวที่เข้ามาขายบริการทางเพศว่า ค่านิยมที่ว่า การมาขายบริการทางเพศ และการลักลอบเข้าเมืองนั้นเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมาย

2) ระบุข้อกำหนดที่ให้ยึดทรัพย์ผู้กระทำความผิดการค้ามนุษย์อย่างจริงจัง และนำมาสมทบเข้ากองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เพื่อนำไปใช้ในกิจกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ รวมถึงผู้เสียหายจากกระบวนการค้ามนุษย์

3) รัฐบาลควรมีระเบียบ หรือกฎหมายที่ช่วยเหลือ/ดูแล เรื่องสิทธิของบุคคลที่ไม่ได้ถือสัญชาติไทยถูกเอาเปรียบจากผู้ถือสัญชาติไทย และสัญชาติเดียวกัน

4) การทำบันทึกข้อตกลงเรื่องความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ตามแนวชายแดนและนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

5) การปรับปรุงกฎหมายให้มีความสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ที่มี

ความเป็นชายแดน เช่น กฎหมาย แรงงาน ค่าจ้างแรงงาน รูปแบบการจ้างแรงงาน เป็นต้น

2. ด้านการบูรณาการการทำงาน

1) หน่วยงานภาคส่วนต่าง ๆ จะต้องมีการทำงานในเชิงการบูรณาการทุกกระทรวง ในด้านการรักษาฐานความมั่นคงในอาชีพและรายได้ของครัวเรือน โดยการวิเคราะห์สภาพปัญหาาร่วมกันเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาทั้งระบบ โดยไม่แยกส่วน

2) สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ควรดำเนินงานในลักษณะบูรณาการความร่วมมือกับทุกภาคส่วน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการพัฒนาอาชีพ การฝึกอาชีพ และการจัดสวัสดิการสังคม ตลอดจนประสาน ส่งเสริม สนับสนุน ผลักดันให้องค์กรภาคเอกชน ชุมชน และท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์สม่ำเสมอ

3) ประสานความร่วมมือกับกระทรวงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงศึกษาธิการ ด้านการพัฒนาหลักสูตรทักษะชีวิตในโรงเรียน การให้ความรู้เรื่องหลักธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ด้านการรู้เท่าทันสื่อ กระทรวงเทคโนโลยีฯ ด้านการสื่อสาร เป็นต้น เพื่อจัดทำแผนงานในเชิงบูรณา

การในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ตามแนวชายแดน

3. ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร

1) ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาบุคลากรของหน่วยงานในสังกัดของหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคีเครือข่ายภาคประชาสังคม ภาคประชาชน ให้มีความรู้และเข้าใจปัญหาการค้ามนุษย์อย่างแท้จริง เพื่อให้สามารถร่วมงานกันในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

2) การอบรมให้ความรู้ การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การไปศึกษาดูงาน ในด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ แก่บุคลากรหน่วยงานภาครัฐ และภาคีเครือข่ายในทุกระดับ

4. ด้านการสร้างเครือข่าย

1) หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรให้การสนับสนุนหรือส่งเสริมให้เกิดอาสาสมัครภาคประชาชนที่จะเข้ามาช่วยเหลือ โดยการอบรมให้ความรู้ การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การไปศึกษาดูงาน ในด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์

2) การจัดตั้งคณะทำงานร่วมในระดับตำบล อำเภอ เพื่อให้เป็นกลไก

ของท้องถิ่นในการป้องกันและ
ปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยนำ
อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความ
มั่นคงของมนุษย์ ผู้นำท้องที่ ผู้นำ
ท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กร

ทางศาสนา และสถาบันการศึกษา มา
เป็นเครือข่ายการเฝ้าระวังและป้องกัน
ปัญหาการค้ามนุษย์ชายแดนตั้งแต่
ระดับชุมชน อำเภอ และจังหวัด

บรรณานุกรม

- กองวิชาการ สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
(2559). *รวมงานวิจัย พม. ระหว่างปี พ.ศ. 2553-2556 ฉบับปรับปรุง*.
กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนสามัญณัฐกร เฟลท.
- กิตติศักดิ์ เจริญสิทธิประเสริฐ และคณะ. (2558). *การค้าประเวณีหญิงจากประเทศใน
แถบอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงในประเทศไทย*. รายงานการวิจัย.
กรุงเทพมหานคร: สมาคมรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ข่าวช่อง 8. (26 ธันวาคม 2559). *3 เมืองชายแดนจับมือต่อต้านการค้ามนุษย์ที่
จ.เชียงราย*. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มกราคม 2561, จาก
https://www.thaich8.com/news_detail/21269/3-
- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2559). *รายงานการศึกษาสถานการณ์ปัญหาการค้ามนุษย์
จังหวัดพะเยาและจังหวัดเชียงราย*. (เอกสารอัดสำเนา).
- ทวีชัย ระเบียบ. (2555). *กระบวนการค้าประเวณีหญิงข้ามชาติ: ศึกษากรณีหญิงต่าง
ด้าวในจังหวัดสมุทรสาคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สรายุทธ ยะหะกร. (2558). *การค้ามนุษย์ในประเทศไทย*. *วารสารศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*. 5 (2), 106-118.
- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2558). *วารสารไทยคู่ฟ้า*. เล่มที่ 22.
กรุงเทพมหานคร: สำนักโฆษกสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- สุรพี โพธิ์สาราช. (2558). *สถานการณ์การบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติ
ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551: กรณีศึกษาอำเภอเมือง
จังหวัดเชียงราย*. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.